

РОЗВИТОК ЛОГІСТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

© 2017 МАХОВА Г. В., АЛАКОЗОВА П. Е.

УДК 338.4

Махова Г. В., Алакозова П. Е. Розвиток логістичних підприємств України: проблеми та перспективи

Мета статті полягає у висвітленні головних проблем, дослідженні розвитку логістичних підприємств у контексті змін їх бізнес-моделей та визначенні основних напрямків розвитку. Розглянуто та описано основні етапи розвитку логістичного ринку України, визначено та охарактеризовано його сучасний етап. Проаналізовано зміни бізнес-моделей компаній, притаманні кожному етапу розвитку ринку. За результатами аналізу індексу логістичної активності (LPI) встановлено значне відставання рівня розвитку логістичної галузі України від провідних країн світу. Виділено та охарактеризовано чотири групи факторів: політико-правові, інфраструктурні, економічні та соціальні, які стримують розвиток вітчизняних логістичних підприємств. Сформульовано напрямки розвитку для логістичних компаній України відповідно до сучасних тенденцій ринку. Перспективами подальших досліджень у даному напрямі є розгляд питання змін бізнес-моделей логістичних компаній, визначення напрямків їх трансформацій у контексті сучасних умов зовнішнього середовища.

Ключові слова: підприємство, логістика, логістичне підприємство, логістична галузь, логістичний ринок, бізнес-модель.

Табл.: 1. **Бібл.:** 19.

Махова Галина Вікторівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри стратегії підприємств, Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана (пр. Перемоги, 54/1, Київ, 03680, Україна)

E-mail: halyna.makhova@kneu.ua

Алакозова Поліна Едуардівна – аспірантка кафедри стратегії підприємств, Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана (пр. Перемоги, 54/1, Київ, 03680, Україна)

E-mail: Alakozova.polina@bk.ru

УДК 338.4

UDC 338.4

Махова Г. В., Алакозова П. Э. Развитие логистических предприятий Украины: проблемы и перспективы

Цель статьи заключается в освещении главных проблем, исследовании развития логистических предприятий в контексте изменений их бизнес-моделей и определении основных направлений развития. Рассмотрены и описаны основные этапы развития логистического рынка Украины, охарактеризован его современный этап. Проанализированы изменения бизнес-моделей компаний, которые присущи каждому этапу развития рынка. По результатам анализа индекса логистической активности (LPI) установлено значительное отставание уровня развития логистической отрасли Украины от ведущих стран мира. Выделены и охарактеризованы четыре группы факторов: политико-правовые, инфраструктурные, экономические и социальные, которые сдерживают развитие отечественных логистических предприятий. Сформулированы направления развития для логистических компаний Украины согласно современным тенденциям рынка. Перспективами дальнейших исследований в данном направлении является рассмотрение вопроса изменений бизнес-моделей логистических компаний, определение направлений их трансформаций в контексте современных условий внешней среды.

Ключевые слова: предприятие, логистика, логистическое предприятие, логистическая отрасль, логистический рынок, бизнес-модель.

Табл.: 1. **Библ.:** 19.

Махова Галина Викторовна – кандидат экономических наук, доцент кафедры стратегии предприятий, Киевский национальный экономический университет им. В. Гетьмана (пр. Победы, 54/1, Киев, 03680, Украина)

E-mail: halyna.makhova@kneu.ua

Алакозова Поліна Едуардівна – аспірантка кафедри стратегії підприємств, Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана (пр. Перемоги, 54/1, Київ, 03680, Україна)

E-mail: Alakozova.polina@bk.ru

Makhova G. V., Alakozova P. E. The Development of Ukraine's Logistics Enterprises: Problems and Prospects

The article is aimed at highlighting the main problems, studying the development of logistics enterprises in the context of changes in their business models, and determining the main directions for development. The main stages of development of the Ukrainian logistics market have been considered and described, its contemporary stage has been characterized. Changes in the companies' business models that are inherent in each stage of the market development have been analyzed. According to the results of an analysis of the Logistics Activity Index (LPI), a significant lag in the level of development of Ukraine's logistics industry from the world's leading countries has been determined. Four groups of factors were identified and characterized: politico-legal, infrastructural, economic and social, which constrain development of the domestic logistics enterprises. The development directions for Ukraine's logistics companies have been formulated in accordance with the current market trends. Prospects for further research in this direction will be considering changes in the business models of logistics companies, determining directions for their transformation in the context of the current conditions of external environment.

Keywords: enterprise, logistics, logistics enterprise, logistics sector, logistics market, business model.

Tbl.: 1. **Bibl.:** 19.

Makhova Galina V. – PhD (Economics), Associate Professor of the Department of Enterprises Strategy, Kyiv National Economic University named after V. Hetman (54/1 Peremohy Ave., Kyiv, 03680, Ukraine)

E-mail: halyna.makhova@kneu.ua

Alakozova Polina E. – Postgraduate Student of the Department of Enterprises Strategy, Kyiv National Economic University named after V. Hetman (54/1 Peremohy Ave., Kyiv, 03680, Ukraine)

E-mail: Alakozova.polina@bk.ru

У сучасних умовах функціонування, що характеризуються жорсткою конкуренцією, швидкими змінами в зовнішньому середовищі, підприємства шукають різноманітні шляхи забезпечення високого рівня ефективності своєї діяльності, раціонального використання ресурсів, максимального задоволення клієнтів. Одним із популярних способів досягнення за-

значених цілей є аутсорсинг певних логістичних функцій, зокрема зберігання товарів, їх транспортування, обслуговування замовлень тощо. Через це все важливішу роль в організації збутової діяльності підприємств відіграють логістичні компанії. Доведено, що організація логістичної діяльності суттєво впливає на рівень конкурентоспроможності підприємства. Умови ринку, в яких

сьогодні функціонують провайдери логістичних послуг, як визначають їх основні проблеми, так і окреслюють напрями подальшого розвитку.

Питанням розвитку логістичної галузі України присвячені роботи таких дослідників, як Негода А. В., Матвій І. Є., Смірнов І. Г., Карпенко Є. А., Пасічник А. М., Лебідь І. Г., Кутирєв В. В., Бугерко К. М. У працях учених увага присвячена питанням еволюції вітчизняного ринку логістичних послуг, функціонуванню логістичних компаній, характеру конкуренції та її впливу на розвиток нових логістичних послуг.

Сьогодні недостатньо дослідженою залишається низка питань, які стосуються визначення перспективних напрямів розвитку вітчизняних логістичних підприємств за умов сучасного ринку.

Мета статті полягає у висвітленні головних проблем і перспектив розвитку логістичної галузі України, в аналізі розвитку логістичних підприємств у контексті змін їх бізнес-моделей.

У межах даного дослідження під логістичною компанією розумітимемо підприємство, яке надає послуги з транспортування, обробки та зберігання вантажів, сприяючи своїм клієнтам у процесі просування товарів від виробника до споживача [1].

За останні 20 років логістичний ринок України пройшов певний шлях розвитку та змін, наслідки яких відобразилися в організації функціонування логістичних компаній та їх взаємодії з клієнтами, тобто у змінах їх бізнес-моделей. Становлення ринку логістики в Україні умовно можна розділити на декілька етапів, кожен з яких характеризується певними особливостями.

Перший етап – 1990–1999 рр. – характеризувався стрімким розвитком дистрибуції, зростанням конкуренції, приходом на український ринок міжнародних корпорацій. Зміни в економіці 1990-х років сприяли появі та розвитку дистриб'юторських і торгових компаній, які виконували функції просування, транспортування та розповсюдження товарів по всій країні [2]. Зростання міжнародної торгівлі, великі питомі витрати на виробництво продуктів та послуг, які збільшувалися в тому числі за рахунок ігнорування принципів логістики [3], привели до усвідомлення виробниками своєї потреби в професійних логістичних послугах. Це зумовило появу фірм, які почали пропонувати окремі послуги транспортних компаній (автопарків) та митних брокерів, що спеціалізувалися виключно на митному оформленні вантажів [2].

З 2000 р. почався *другий етап* розвитку, який тривав до 2005 р. У цей час темпи зростання обсягу зовнішньої торгівлі перевищували темпи зростання ВВП [4].

Зростання часових і грошових витрат внаслідок розширення зовнішньоекономічних зв'язків, необхідність відповідати правилам і нормам з постачання товарів, зумовили пошук шляхів оптимізації бізнес-моделей компаній. На початку 2000-х років бізнес-модель логістичного підприємства трактувалася як «... система виробництва цінності ... логістичної послуги, яка починає носити комплексний характер» [5]. Основні трансформації, які відбуваються в бізнес-моделях логістичних компаній

того часу, були пов'язані з технологічно-організаційним процесом створення логістичної послуги.

Перше, що керівники змінюють у діяльності логістичних компаній, – це відмовляються від використання послуг сторонніх автотранспортних компаній та створюють власні автопарки. Використання досягнень науково-технічного прогресу дозволяє оптимізувати поставки, здійснювати їх в строк, підвищити швидкість, надійність та якість доставки, відповідно, зменшити кількість пошкоджень вантажу [6].

З часом конкурентні переваги компаній, які були отримані ними завдяки використанню досягнень науково-технічного прогресу, відходять на другий план, поступившись місцем іншим факторам: якості та своєчасності обслуговування, максимальній відповідності очікуванням клієнта; вільного доступу до інформації щодо просування вантажу. Відбуваються зміни бізнес-моделей, які орієнтуються на процесі створення цінності – логістичної послуги: «... від ринку виробника компанії переходять до ринку покупця... Здатність виробників поєднати індивідуальні купівельні переваги з їх виробництвом та системою планування стають вирішальним фактором у конкурентній боротьбі» [6]. Відтепер зміни бізнес-моделі орієнтуються на вимоги клієнта, його смаки, потреби та вподобання. Ціннісна пропозиція формується таким чином, щоб асортимент послуг максимально повно вирішував проблеми клієнта.

У цей період налагодження взаємовідносин між компанією та клієнтом, формування враження клієнта від компанії відбувається не тільки за рахунок властивостей самих послуг, але також за допомогою логістичного сервісу. Виходячи з цього метою трансформацій бізнес-моделей стає бажання створити у клієнта позитивну думку про послуги та компанію, домогтися довіри споживача та бажання повторно скористатися послугами. Зміни, які є характерними для того періоду, стосуються в основному асортименту послуг і логістичного сервісу [7]. Асортимент логістичних послуг постійно розширюється, удосконалюється логістичний сервіс, він стає комплексним – від доставки й адресного зберігання до управління замовленнями [8].

Наслідком цих змін є поява вітчизняних логістичних компаній, які відповідають основним вимогам, встановленим міжнародним стандартом організації логістичного бізнесу [9], таких як «Нова Пошта», «Міст-Експрес». У 2005 р. логістичні компанії вперше отримують статус традиційних логістичних посередників, які виконують традиційні логістичні функції – аутсорсинг окремих задач (транспортні компанії, експедитори, вантажні термінали, митні брокери, агенти, страхові компанії, фірми з надання інформаційно-консалтингових послуг галузі логістики) [10]. Для логістичних компаній України відкриваються міжнародні ринки.

Протягом 2007–2008 рр. логістична галузь України стрімко розвивається, що пов'язано із суттєвим зростанням вантажопотоків через територію України, включенням України в ланцюги поставок глобальних фірм, які працюють у сегменті FMCG (Procter&Gamble, Henkel, Coca-Cola та ін.) [5, с. 120]. Саме на цьому, *третьому*

етані зростає попит на комплексні логістичні рішення та відбувається передача виробниками функції логістики стороннім організаціям – логістичним провайдером, які забезпечують повний цикл логістичних послуг – від відвантаження зі складу виробника до доставки продукту кінцевому споживачу.

На фоні активної експансії міжнародних логістичних провайдерів підвищуються вимоги до якісних характеристик каналів збуту. Для фірм важливим стає дотримання інтересів клієнтів щодо термінів виконання замовлень та графіків поставок, оптимізація партій поставок, схем маршрутів, розміщення складів [11]. Водночас активно розвиваються інформаційні системи зв'язку, телекомунікації. Все це відкриває для компаній нові можливості для швидкого поширення інформації, технологій та товарів. Поряд з традиційним каналом продажів – відділеннями, мережа яких постійно розширюється пропорційно зростанню попиту на логістичні послуги, активно застосовуються інші, інноваційні канали збуту. Більшість компаній починають створювати власні сайти, розміщувати на них інформацію про підприємство та послуги, останні новини компанії, використовувати технологічні новинки, такі як мобільний додаток, за допомогою якого можна оформити online-замовлення послуги.

Четвертий етап розвитку вітчизняних логістичних компаній, який тривав протягом 2008–2012 рр., ознаменувався економічною кризою, яка стала важким випробуванням для більшості підприємств. Відбувається різке скорочення попиту на логістичні послуги внаслідок інфляції, коливання валютного курсу, падіння купівельної спроможності населення, зростання тарифів на перевезення [12]. Нестабільність політичного середовища також погіршувала умови функціонування логістичних компаній, більшість яких опинилася в скрутному становищі. Керівники логістичних підприємств були змушені шукати резерви підвищення операційної ефективності, організаційної гнучкості, зниження собівартості [13]. Тому для логістичних компаній у цей час важливим стає виживання, підтримка «життєздатного» стану підприємств [11]. Керівниками приймаються рішення щодо скорочення асортименту послуг, залишаючи тільки ті, які є найбільш затребуваними (в основному зосереджуються в сегменті міжнародних перевезень та експрес-доставки), зменшення кількості відділень, замороження будівництва складських об'єктів.

Для *п'ятого етапу* розвитку, який тривав з 2012 до 2014 рр., характерні стабілізаційні процеси, яким притаманні: поживлення логістичного ринку, поява нових інноваційних логістичних рішень та послуг. Логістичний ринок України стає більш професійним: змінюються методи роботи з клієнтами, з'являються нові види сервісів, каналів продажів, оновлюється та розширюється автопарк, відбуваються комп'ютеризація та втілення техніко-технологічних інновацій, активні процеси кооперації [14], мережа Інтернет використовується як єдина віртуальна платформа для вирішення логістичних завдань [15, с. 54].

Ці перетворення зумовлюють переорієнтацію вектора змін бізнес-моделей логістичних компаній, який спрямовується на ринок. Перш за все, зміни стосуються каналів збуту, види та кількість яких збільшуються, у тому числі за рахунок Інтернет-технологій. Зміна підходу до роботи з компаніями-партнерами в напрямку налагодження довгострокових взаємовідносин допомагає утримувати постійну клієнтську базу та залучати нових клієнтів [7]. Вітчизняні логістичні компанії активно співпрацюють на взаємовигідних умовах з іншими підприємствами (Інтернет-магазинами, імпортерами, дистрибуторами, оптовими компаніями, роздрібними мережами та ін.); починають використовувати «...закордонні джерела матеріально-технічного забезпечення, розробляти маркетингові стратегії, передбачати взаємні поставки сировини та матеріалів, спільне їх складування» [16].

Останнім часом, приблизно з кінця 2014 р. – початку 2015 р., швидко змінюється зовнішнє середовище функціонування логістичних підприємств: відбувається вихід компаній на нові ринки збуту, постійно підвищуються вимоги міжнародних стандартів організації та розвитку. Це зумовлює постійний перегляд бізнес-моделей компаній, пристосування їх до нових умов ринку. Саме за рахунок ефективних своєчасних управлінських рішень щодо змін бізнес-моделі підприємства досягається ефективність їх функціонування.

У міжнародній практиці для оцінки рівня розвитку логістики країни використовують результати досліджень Світового банку: «Підключення до конкуренції: Торгова логістика в глобальній економіці» («Connecting to Compete: Trade Logistics in the Global Economy») [5].

В основу дослідження покладено визначення Індексу ефективності логістики (LPI), що вимірює показники логістики 160 країн світу [17]. Значення LPI від 1 до 5 балів визначається на основі оцінки шести показників, до яких належать:

- ✦ ефективність процедури прикордонного контролю, у тому числі митного (швидкість, простота та передбачуваність формальностей);
- ✦ якість торгово-транспортної інфраструктури (порти, залізниці, дороги, інформаційні технології);
- ✦ конкурентоспроможність цін поставок; компетентність та якість логістичних послуг (транспортні оператори, митні брокери);
- ✦ можливість відстеження переміщення вантажу;
- ✦ своєчасність доставки вантажів.

У *табл. 1* узагальнено результати дослідження «Connecting to Compete: Trade Logistics in the Global Economy» щодо українського логістичного ринку за період 2007–2016 рр.) [17].

Аналіз результатів індексу логістичної ефективності (PLI) України свідчить про відставання ринку логістичних послуг України від аналогічних ринків провідних країн світу. Аналіз показників основних критеріїв оцінки за останні дев'ять років відображає погіршення оцінок відразу за п'ятьма критеріями: якості митних

Результати дослідження Світового банку логістичної галузі України за Індексом логістичної ефективності за 2007, 2009, 2011, 2014, 2016 рр.

Показник	LPI 2007 (місце / оцінка в балах)	LPI 2009 (місце / оцінок в балах)	LPI 2011 (місце / оцінка в балах)	LPI 2014 (місце / оцінка в балах)	LPI 2016 (місце / оцінка в балах)
Інтегральний індекс (PLI)	73 / 2,55	102 / 2,57	66 / 2,85	61/2,98	80 / 2,74
Якість митних процедур (Customs)	97 / 2,22	135 / 2,02	88 / 2,41	69/2,69	116 / 2,30
Інфраструктура (Infrastructure)	74 / 2,35	79 / 2,44	70 / 2,69	71/2,65	84 / 2,49
Відвантаження (International shipments)	83 / 2,53	84 / 2,79	83 / 2,72	67/2,95	95 / 2,59
Компетентність (Logistics quality and competence)	90 / 2,41	77 / 2,59	61 / 2,85	72/2,84	95 / 2,55
Контроль (Tracking and tracing)	81 / 2,53	112 / 2,49	50 / 3,15	45/3,20	61 / 2,96
Своєчасність (Timeliness)	55 / 3,31	114 / 3,06	68 / 3,31	52/3,51	54/ 3,51

Джерело: складено за [17].

процедур, інфраструктури, відвантаження, контролю та компетентності.

Так, за 2014–2016 рр. показник логістичного ринку України «Якість митних процедур» втратив 0,39 бала, посівши 116 місце серед аналогічних ринків 160 країн, які брали участь у дослідженні. Показник «Інфраструктура» зменшився на 0,16 бала та посів 84 місце серед інших країн. Негативна динаміка характерна також для показників «Відвантаження», «Компетентність» та «Контроль», які у 2016 р. втратили 0,36; 0,29 та 0,24 бала відповідно. Показник «Своєчасність» не змінив за останні два роки своєї оцінки – 3,51 бала, але програв за місцем і у 2016 р. зайняв 54 місце. Як наслідок, показник індексу логістичної активності України у 2016 р. також зменшився у порівнянні з 2014 р. і становив 80 місце з оцінкою 2,74 бала.

Проаналізувавши думки експертів стосовно основних чинників, які перешкоджають та гальмують розвиток логістичного ринку України, зменшують його привабливість для інвесторів, можемо зробити висновок, що переважно більшість складають фактори зовнішнього впливу, які можна поділити на політико-правові, інфраструктурні, економічні та соціальні.

Недосконала державна політика, яка виявляється у відсутності протекціоністської підтримки з боку держави, вимагає перегляду умов існування на ринку вітчизняних логістичних підприємств. Залишається відкритим питання ліцензування та приведення у відповідність до законодавчих норм діяльності логістичних компаній. На жаль, незважаючи на тривале існування на ринку логістичних підприємств, державне законодавство з питань регулювання послуг сьогодні є недостатньо розробленим. Так, наприклад, у законодавстві України відсутній чіткий опис послуги експрес-доставки.

Проблема низької якості доріг та відповідності вітчизняного транспортного комплексу сучасним вимогам призводить до зносу рухомого складу транспорту [18]. Це, своєю чергою, збільшує кількість випадків

затримки доставки відправлень, гальмує розвиток логістичної інфраструктури, виконання основної функції логістичних поштових компаній – доставку відправлень до адресата за мінімальний термін [19]. Неефективне використання основних засобів логістичних підприємств внаслідок непропорційного співвідношення між робочою силою та основними засобами призводить до простоїв або неінтенсивного завантаження обладнання, зменшення фондівіддачі основних засобів [19, с. 159].

Останні чотири роки спостерігається зменшення інвестицій у розвиток логістичної галузі, що негативно позначилося на показнику географічного охоплення територій.

Незважаючи на значне відставання нашої країни за рівнем розвитку логістики, існує ряд позитивних тенденцій та можливостей подальшого розвитку. До числа таких належать:

- ✦ зростання обсягу e-commerce, яке приведе до збільшення попиту на послуги доставки;
- ✦ розширення ринків за рахунок процесів інтернаціоналізації та глобалізації;
- ✦ інтенсифікація розвитку інноваційних технологій та їх впровадження в логістичну діяльність;
- ✦ розширення будівництва логістичних центрів та розвиток інфраструктури на всій території країни.

На підставі визначених проблем, які стримують та заважають розвитку логістичних компаній України, та, водночас, наявності позитивних тенденцій виділимо такі пріоритетні напрямки розвитку логістичних компаній України:

1. Покращення якості роботи (у тому числі логістичного сервісу).
2. Орієнтація на клієнта, індивідуальний підхід.
3. Розвиток логістичної інфраструктури.
4. Впровадження інновацій та новітніх технологій у логістичну діяльність.
5. Створення взаємовигідних умов співпраці з компаніями-партнерами.

ВИСНОВКИ

Підбиваючи підсумок вищесказаному, можна зазначити, що логістична галузь України перебуває на даний момент у стадії розвитку. Важливість логістичного ринку України для сучасної економічної системи зумовлює необхідність вирішення проблем логістичного ринку шляхом вдосконалення законодавчої бази, пом'якшення митних процедур, більш активної участі держави як інвестора та регулятора в будівництві капіталомістких об'єктів транспортної інфраструктури, підвищення рівня компетентності персоналу.

Подальших досліджень потребує питання змін бізнес-моделей логістичних компаній, визначення напрямків їх трансформацій у контексті сучасних умов функціонування. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Логістична компанія: як це працює. URL: <http://dengivoda.at.ua/blog/2013-12-05-1304>
2. Логістика в Україні – історія довжиною 20 років. URL: <http://www.ukrlogist.com/article/vne-kategorij/1315>
3. Шимко О. В. Ринок логістичних послуг: проблеми становлення та розвитку. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Сер.: Економіка. 2011. Вип. 16. С. 424–433.
4. Статистичний щорічник України за 2013 рік/за ред. О. Г. Осауленка. Київ, 2014. 534 с.
5. Шандрівська О. Є., Костюк О. С., Наконечна Т. В. Ідентифікація етапів розвитку ринку логістичних послуг в Україні. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Сер.: Логістика. 2015. № 833. С. 118–124.
6. Черноусов Е. В. Анализ рынка логистических провайдеров – зарубежный опыт. *Менеджмент в России и за рубежом*. 2002. № 6. URL: <http://dis.ru/library/detail.php?ID=22858/>
7. Негода А. В. Рынок логистики в Украине: тенденции и перспективы развития. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2013. Вип. 116, ч. II. С. 44–53.
8. Логістика. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Логістика>
9. Ларіна Р. Р., Лук'янова О. Ю. Моделивання бізнес-процесів промислового підприємства в напрямку розвитку його логістичного менеджменту. *Економіка та держава*. 2013. № 7. С. 17–22.
10. Аутсорсинг як стратегія розвитку логістичної системи. URL: http://ukr.logisticsplatform.com.ua/files/Invest_Ukraine_vystup.pdf
11. Етапи розвитку логістики. URL: <http://www.grandars.ru/college/logistika/etapy-razvitiya-logistiki.html>
12. Шевченко В. Особых поводов для оптимизма нет. *Дистрибуция и логистика*. 2014. № 9-10. URL: <https://www.facebook.com/zammler/posts/741365559245363>
13. Николаева Я. В. Тенденції розвитку ринку послуг експрес-доставки України. *Молодий вчений*. 2014. № 6 (1). С. 188–192.
14. Матвій І. Є. Тенденції використання аутсорсингу на ринку логістичних послуг в Україні. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Сер.: Логістика. 2008. № 623. С. 169–175.
15. Итоги полугодия на рынке коммерческой недвижимости Украины. *Дистрибуция и логистика*. 2014. № 7-8. С. 54.
16. Білзор К. Р. Аутсорсинг як нова стратегія управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємств. *Вісник студентського наукового товариства «Ватра»*. 2015. № 20. С. 45–51.
17. International LPI Global Ranking. URL: <http://lpi.worldbank.org/international/global/2016>
18. Казанська О. О., Геращенко А. С. Інформаційне забезпечення розвитку логістичної інфраструктури національної економіки. *Збірник наукових праць Луцького національного технічного університету*. Сер.: «Економіка та менеджмент». 2010. Вип. 7, ч. 4. С. 156–171.
19. Логистическая инфраструктура: основные проблемы и тенденции развития. *Логистика: проблемы и решения*. 2011. № 2. С. 14–21.

REFERENCES

“Autsorsynh yak stratehiiia rozvytku lohistrychnoi systemy” [Outsourcing as a strategy for the development of the logistics system]. http://ukr.logisticsplatform.com.ua/files/Invest_Ukraine_vystup.pdf

Bilozor, K. R. “Autsorsynh yak nova stratehiiia upravlinnia zovnishnyoeconomichnoiu diialnistiu pidpriemstv” [Outsourcing as a new strategy of management of foreign economic activities of enterprises]. *Visnik studentskoho naukovohto tovarystva «Vatra»*, no. 20 (2015): 45-51.

Chernousov, E. V. “Analiz rynku logisticheskikh provayderov - zarubezhnyy opyt” [Market analysis of logistics providers - international experience]. *Menedzhment v Rossii i za rubezhom*. <http://dis.ru/library/detail.php?ID=22858/>

“Etapy rozvytku lohistryky” [The stages of development of logistics]. <http://www.grandars.ru/college/logistika/etapy-razvitiya-logistiki.html>

“Itogi polugodiia na rynke kommercheskoj nedvizhivosti Ukrainy” [Half year results for the commercial real estate market of Ukraine]. *Distributsiia i logistika*, no. 7-8 (2014): 54-.

“International LPI Global Ranking”. <http://lpi.worldbank.org/international/global/2016>

Kazanska, O. O., and Herashchenkov, A. S. “Informatsiine zabezpechennia rozvytku lohistrychnoi infrastruktury natsionalnoi ekonomiky” [Information support of logistic infrastructure development of the national economy]. *Zbirnyk naukovykh prats Luts'koho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu*. Ser.: «Ekonomika ta menedzhment» vol. 4, no. 7 (2010): 156-171.

“Lohistryka” [Logistics]. <https://uk.wikipedia.org/wiki/Логістика>

Larina, R. R., and Lukianova, O. Yu. “Modeliuvannia biznes-protseviv promyslovoho pidpriemstva v napriamku rozvytku yoho lohistrychnoho menedzhmentu” [Modeling of business processes of industrial enterprise in the direction of its development logistics management]. *Ekonomika ta derzhava*, no. 7 (2013): 17-22.

“Lohistrychna kompaniia: yak tse pratsuiie” [Logistics company: how it works]. <http://dengivoda.at.ua/blog/2013-12-05-1304>

“Lohistryka v Ukraini - istoriia dovzhynoiu 20 rokiv” [Logistics in Ukraine: history length of 20 years]. <http://www.ukrlogist.com/article/vne-kategorij/1315>

“Logisticheskaya infrastruktura: osnovnyye problemy i tendentsii razvitiya” [Logistics infrastructure: the main challenges and development trends]. *Logistika: problemy i resheniya*, no. 2 (2011): 14-21.

Matvii, I. Ye. “Tendentsii vykorystannia autsorsynhu na rynku lohistrychnykh posluh v Ukraini” [Trends in the use of outsourcing in the logistics market in Ukraine]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politekhnika»*. Ser.: Lohistryka, no. 623 (2008): 169-175.

Nikolaieva, Ya. V. “Tendentsii rozvytku rynku posluh ekspres-dostavky Ukrainy” [Trends in the development of the market of services of Express delivery of Ukraine]. *Molodyi vchenyi*, no. 6 (1) (2014): 188-192.

Negoda, A. V. “Rynok logistiki v Ukraine: tendentsii i perspektivy razvitiia” [The logistics market in Ukraine: tendencies and

prospects of development]. *Aktualni problemy mizhnarodnykh vidnosyn*. Vol. 2, no. 116 (2013): 44-53.

Statystychnyi shchorichnyk Ukrainy za 2013 rik [Statistical Yearbook of Ukraine for 2013]. Kyiv, 2014.

Shymko, O.V. "Rynok lohistychnykh posluh: problemy stanovlennia ta rozvytku" [Logistics services market: problems of formation and development]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia»*. Ser.: Ekonomika, no. 16 (2011): 424-433.

Shandrivska, O. Ye., Kostiuk, O. S., and Nakonechna, T. V. "Identyfikatsiia etapiv rozvytku rynku lohistychnykh posluh v Ukraini" [Identification of the stages of development of logistics services market in Ukraine]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politekhnika»*. Ser.: Lohistyka, no. 833 (2015): 118-124.

Shevchenko, V. "Osobykh povodov dlia optimizma net" [Cause for optimism]. *Distributsiia i logistika*. <https://www.facebook.com/zammler/posts/741365559245363>

УДК 658.152

ОЦІНКА ТА НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ВИРОБНИЧИХ ФОНДІВ ПІДПРИЄМСТВА

© 2017 ЧУМАК Л. Ф., БУРДА Х. О.

УДК 658.152

Чумак Л. Ф., Бурда Х. О. Оцінка та напрямки підвищення ефективності використання основних виробничих фондів підприємства

Метою статті є дослідження існуючих підходів до оцінки, а також аналіз та визначення актуальних напрямків підвищення ефективності використання основних виробничих фондів підприємства. Досліджено такі питання, як розвиток теоретико-методичних підходів до оцінки та вдосконалення ефективності використання, пошуку практичних шляхів і форм впровадження новітностей та оновлення основних виробничих фондів. Установлено, що забезпечення ефективного використання основних виробничих фондів полягає в застосуванні таких технічних, організаційно-виробничих та організаційно-управлінських заходів, які стосуються не тільки технічного боку використання, а й вимагають залучення та підготовки висококваліфікованих фахівців, які спроможні на високому рівні та з відповідною продуктивністю забезпечити всі потрібні види работ. Сприятли підвищенню ефективності використання основних виробничих фондів буде впровадження сучасних досягнень у сфері автоматизації управління, виробництва, передових технологій, а також розробка оптимальної структури основних фондів.

Ключові слова: Основні виробничі фонди, оцінка ефективності, система показників ефективності використання, інтенсивність, екстенсивність.
Рис.: 2. Табл.: 2. Бібл.: 13.

Чумак Лариса Федорівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки та організації діяльності суб'єктів господарювання, Українська інженерно-педагогічна академія (вул. Університетська, 16, Харків, 61003, Україна)

E-mail: Larisa_Chumak@ukr.net

Бурда Христина Олександрівна – магістрантка кафедри економіки та організації діяльності суб'єктів господарювання, Українська інженерно-педагогічна академія (вул. Університетська, 16, Харків, 61003, Україна)

E-mail: christinka.burda@gmail.com

УДК 658.152

Чумак Л. Ф., Бурда Х. А. Оценка и направления повышения эффективности использования основных производственных фондов предприятия

Целью статьи является исследование существующих подходов к оценке, а также анализ и определение актуальных направлений повышения эффективности использования основных производственных фондов предприятия. Исследованы такие вопросы, как развитие теоретико-методических подходов к оценке и совершенствованию эффективности использования, поиск практических путей и форм внедрения новшеств и обновления основных производственных фондов. Установлено, что обеспечение эффективного использования основных производственных фондов заключается в применении таких технических, организационно-производственных и организационно-управленческих мероприятий, которые касаются не только технической стороны использования, но и требуют привлечения и подготовки высококвалифицированных специалистов, способных на высоком уровне и с соответствующей производительностью обеспечить все необходимые виды работ. Способствовать повышению эффективности использования основных производственных фондов будет внедрение современных достижений в сфере автоматизации управления, производства, передовых технологий, а также разработка оптимальной структуры основных фондов.

Ключевые слова: основные производственные фонды, оценка эффективности, система показателей эффективности использования, интенсивность, экстенсивность.
Рис.: 2. Табл.: 2. Библ.: 13.

Чумак Лариса Федоровна – кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры экономики и организации деятельности субъектов хозяйствования, Украинская инженерно-педагогическая академия (ул. Университетская, 16, Харьков, 61003, Украина)

E-mail: Larisa_Chumak@ukr.net

Бурда Христина Александровна – магистрантка кафедры экономики и организации деятельности субъектов хозяйствования, Украинская инженерно-педагогическая академия (ул. Университетская, 16, Харьков, 61003, Украина)

E-mail: christinka.burda@gmail.com

UDC 658.152

Chumak L. F., Burda Kh. O. Evaluating and Directions for Improving the Efficiency of Use of the Main Production Assets of Enterprise

The article is aimed at studying the existing approaches to evaluation, as well as analyzing and determining the relevant directions for improving the efficiency of use of the enterprise's main production assets. The article explores the issues such as development of the theoretical-methodical approaches to evaluating and improving the efficiency of use, finding practical ways and forms to implement innovations and upgrade the main production assets. It has been found that ensuring the efficient use of the main production assets goes along with application of technical, organizational-productive and organizational-administrative activities that are not only related to the technical side of the use, but also require the involvement and training of highly qualified professionals capable of providing with the appropriate productivity a high level of all the types of the work needed. The introduction of modern achievements in the sphere of management automation, production, advanced technologies, and the development of an optimal structure of the main assets would improve the efficiency of use of the main production assets.

Keywords: main production assets, evaluation of efficiency, system of indicators of efficiency of use, intensity, extensivity.
Fig.: 2. Tbl.: 2. Bibl.: 13.

Chumak Larisa F. – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Economics and Organization of Activities of Business Entities, Ukrainian Engineering and Pedagogical Academy (16 Universytetska Str., Kharkiv, 61003, Ukraine)

E-mail: Larisa_Chumak@ukr.net

Burda Khrystyna O. – Graduate Student of the Department of Economics and Organization of Activities of Business Entities, Ukrainian Engineering and Pedagogical Academy (16 Universytetska Str., Kharkiv, 61003, Ukraine)

E-mail: christinka.burda@gmail.com